

ČESKOSLOVENŠTÍ LEGIONÁŘI

Nazdar, vítám Tě ve vojenském historickém ústavu.

Jsem československý voják a v době 1. světové války jsem vstoupil do zahraničního vojenského odboje v Rusku, a tím jsem se stal legionářem. Účastnil jsem se mnoha bojů proti Rakousko-Uhersku, třeba bitvy u Zborova.

1. světová válka byla do své doby největším válečným konfliktem v historii lidstva, ve kterém se střetly zájmy desítek států světa a zemřelo v něm přes 10 milionů lidí.

Uvnitř tohoto listu Tě čeká příběh legionářů 1. světové války, který Tě seznámí s důležitými informacemi o československých legiích. Odpovědi na úkoly, které v tomto listu najdeš, vyhledej ve vitrínách v expozici „1. světová válka 1914 – 1918“. Výsledky zapiš na poslední stranu listu.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

ARMÁDNÍ MUZEUM ŽIŽKOV

PRACOVNÍ LIST – 8. - 9. TŘÍDY ZŠ

www.vhu.cz

1. ČESKOSLOVENSKÉ LEGIE

Po několik staletí Češi patřili pod Rakousko-Uhersko, ale česká společnost nepojímala rakouský stát za svůj. Po vypuknutí války se tento vztah ještě výrazně zhoršil.

Z řad Čechů a Slováků, kteří žili v zahraničí, se tvořily samostatné jednotky, bojující na straně Dohody proti Rakousko-Uhersku. K nim se přidávali čeští a slovenští vojáci, kteří v průběhu války přeběhli na druhou stranu fronty. Tak vznikly legie – jednotky zahraničního vojenského odboje. Legionáři chtěli bojovat proti Rakousko-Uhersku a tím i za vznik samostatného československého státu.

Legie vznikaly zejména v Rusku, ve Francii a v Itálii. Byly naší první moderní armádou a v průběhu války se rozrostly ve stotisícovou bojovou sílu. Bez legií by Československo vůbec nevzniklo.

Úkol č. 1: S jakými jmény jsou spojeny počátky československého zahraničního politického odboje?

2. ČESKOSLOVENSKÉ LEGIE V RUSKU

První českou dobrovolnickou jednotkou, která se stala základem československých legií v Rusku, byla „Česká družina“. Vznikla roku 1914 z českých krajanů žijících v Rusku. Jádrem České družiny tvořilo 720 vojáků, tzv. „Starodružníků“. Ti na frontě působili v malých výzvedných skupinách jako součást ruské carské armády. Podnikali drobné výpady, rozšiřovali letáky ve frontovém pásmu, získávali od zajatců informace o situaci protivníka a zejména iniciovali přechod českých jednotek rakouské armády na ruskou stranu.

Česká družina byla později přetvořena na 1. československý střelecký pluk a následně na československou střeleckou brigádu. Ta pak jako celek byla nasazena v bitvě u Zborova, kde dosáhla největšího úspěchu. Do československých legií v Rusku vstoupilo přes 80 000 vojáků, z nichž více než 4 000 padlo.

Úkol č. 2: Jak se jmenovala skupina českých a slovenských zajatců z Haliče, kteří posílili a rozšířili Českou družinu?

3. ČESKOSLOVENSKÉ LEGIE VE FRANCII A ITÁLII

První čs. jednotkou nasazenou na francouzsko-německé frontě byla „Rota nazdar“. Tak tuto jednotku nazvali Francouzi podle běžného pozdravu mezi jejími příslušníky. Vznikla roku 1914 z krajanů žijících ve Francii, organizovaných zejména ve spolcích Sokol a Rovnost. Tvořilo ji 300 dobrovolníků. Nová etapa vývoje československých dobrovolnických jednotek na západní frontě začala v létě 1917. Na území Francie se podařilo ze Srbské armády, z Ruska, USA a dalších částí světa soustředit 9 600 mužů. Přes 630 z nich za ideu samostatného Československa padlo.

V Itálii od léta 1915, kdy vstoupila do války na straně Dohody, vznikaly zajatecké tábory. Českým a slovenským zajatcům byl vyhrazen tábor Santa Maria Capua Vetere u Neapole. V něm byl roku 1917 založen československý dobrovolnický sbor. Do legií v Itálii bylo zařazeno 20 000 mužů, z nichž 350 v bojích zemřelo.

Úkol č. 3: Kdy a kde svedli příslušníci československých legií v Itálii svůj nejslavnější boj?

4. BITVA U ZBOROVA

Naše legie svedly za 1. světové války řadu slavných bitev (např. u Arrasu, na Piavě, u Terronu,...), symbolem statečnosti našich legionářů však trvale zůstane bitva u Zborova v červenci roku 1917. Netradičním postupem se 3 500 československým legionářům podařilo proniknout do rakouské obrany až do hloubky 5 km, zajmout více než 3 000 zajatců a zajistit velké množství zbraní.

Vítězství malé jednotky československých legií u Zborova bylo nejvýraznějším úspěchem na ruské frontě.

Úspěch československých jednotek znamenal obrovskou propagační podporu diplomatického usilování o vznik samostatného československého státu. Pojem Čechoslovák se dostal do vědomí světové veřejnosti.

Úkol č. 4: Po jaké události a v jakém roce získali Čechoslováci od ruské vlády povolení vytvořit vlastní armádu?

5. SIBIŘSKÁ ANABÁZE

Roku 1918 uzavřela bolševická vláda s Německem mír (tzv. Brest-litevský mír). Československé legie se poté měly co nejrychleji přesunout na západní frontu. Situace ale nebyla jednoduchá. Brzy došlo k roztržkám s bolševiky. Naše legie se staly největší vojenskou organizovanou silou v Rusku. Sovětská vláda měla zájem na tom, aby se z našich legií stalo jádro nově budované Rudé armády. To ale legionáři odmítli a chtěli se vrátit do své vlasti.

Po případech československých transportů na Transsibiřské magistrále se odehrálo množství bojů se sovětskou vládou, které trvaly až do úplné evakuace legií z Ruska v roce 1920. Přestože měli bolševici ohromnou přesilu, dokázali českoslovenští legionáři držet pod kontrolou celou magistrálu, což mělo velký mezinárodní ohlas.

Úkol č. 5: Odkud a v jakém roce odplul poslední transport československých legionářů?

6. VÝZNAM ČESKOSLOVENSKÝCH LEGIÍ

Je třeba si uvědomit, že formálně českoslovenští legionáři stále zůstávali pod rakousko-uherskou monarchií. Ta je považovala za dezertéry a vypsala na ně peněžitou odměnu. Pokud by byli chytni, čekal by je válečný soud a poprava. Z obavy z možné persequce rodinných příslušníků na území Rakousko-Uherska, mnozí legionáři přerušili až do října 1918 se svými blízkými kontakty. I přesto za československou samostatnost bojovalo v legiích a ve spojeneckých armádách více než 100 000 Čechů a Slováků. Během války z nich vzniklo legendární vojsko, které si svým chrabřím jednáním a válečným uměním získalo úctu a dosáhlo významného ocenění u Spojenců. Ti uznali československé vojsko ještě dříve, než vznikl samostatný československý stát.

Úkol č. 6: Napiš jména alespoň 4 československých umělců – legionářů, kteří bojovali na frontách 1. světové války.

ZDE NAPIŠ, CO SES DOZVĚDĚL.

ÚKOL č.1:

.....

.....

.....

ÚKOL č.2:

.....

.....

.....

ÚKOL č.3:

.....

.....

.....

ÚKOL č.4:

.....

.....

.....

ÚKOL č.5:

.....

.....

.....

ÚKOL č.6:

.....

.....

.....